

Vergaderjaar 1987-1988 Nr. 25a

19630

Wijziging van de IJkwet 1937 (Stb. 627) en van enige andere wetten in verband met de privatisering van de Dienst van het IJkwezen (Privatisering dienst van het IJkwezen)

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 20 oktober 1987

Met belangstelling heb ik kennis genomen van de vragen en opmerkingen in het voorlopig verslag. Zij geven mij aanleiding tot de volgende reactie.

Inleidende opmerkingen

De leden van de fractie van D66 vroegen of van een geprivatiseerde dienst van het IJkwezen wel dezelfde mate van objectiviteit en neutraliteit gevorderd kan worden als van de overheid. Evenals onder het nu bestaande regime zal het functioneren van de ijkinstelling in belangrijke mate worden bepaald door de relatie (via de IJkwet en financieel) met het Ministerie van Economische Zaken. De eisen waaraan de toezichthouder voor alles moet voldoen, zowel bij het toezicht op de naleving van de Wet als bij de uitvoering van keuringen en evaluaties van ijkbevoegden, zijn onafhankelijkheid en het gebruik van reproduceerbare methoden. Ik meen dat in deze zin dezelfde mate van objectiviteit en neutraliteit kan worden gevorderd van de op grond van de wet aangewezen ijkinstelling als van de overheid. Door de wet en door de aan de ijkinstelling contractueel te stellen eisen worden deze gewaarborgd.

Algehele herziening

Naar aanleiding van de vragen van de leden van de fracties van het C.D.A. en de V.V.D. over een algemene herziening van de IJkwet merk ik het volgende op.

Nadat eind 1984 door het kabinet het principe-besluit tot privatisering van de dienst van het IJkwezen was genomen, moest vanaf 1985 alle op het Ministerie van Economische Zaken en bij de dienst van het IJkwezen aanwezige deskundigheid worden ingezet voor het onderzoek naar de mogelijkheden en modaliteiten van realisering van dat besluit.

Toen dat onderzoek was voltooid werd een aanvang gemaakt met het opstellen van het in verband met de privatisering noodzakelijke omvangrijke wetsvoorstel. Tevens werd begonnen met de voorbereiding van de aanpassing van de vele uitvoeringsregelingen op het onderhavige gebied. Daarnaast dienden in deze periode op ijkwettelijk gebied enige regelingen tot stand te komen die, onder meer in verband met EEG-verplichtingen, niet konden worden uitgesteld.

Gegeven het feit dat het zeer wenselijk was nu, na het definitieve besluit tot privatisering, die privatisering zo snel mogelijk haar beslag te laten krijgen, was het niet mogelijk de bovengenoemde activiteiten te combineren met een algemene herziening van de IJkwet.

Dat betekent overigens niet, zoals de leden van de C.D.A.-fractie veronderstelden, dat het geprivatiseerde IJkwezen en het betrokken bedrijfsleven vanaf januari 1988 onder een slechts zeer tijdelijk wettelijk regime zullen werken. In het onderhavige wetsvoorstel is namelijk, vooruitlopend op de algehele herziening, reeds een aantal bepalingen inhoudelijk aangepast. Zo zal statistisch onderzoek straks mogelijk worden en wordt de mogelijkheid geschapen om ontheffingen te verlenen voor meetmiddelen waarvoor nog geen voorschriften zijn ontwikkeld. De algehele herziening zal dientengevolge voornamelijk ten doel hebben de IJkwetgeving te moderniseren en toegankelijker te maken.

Met de algehele herziening zal worden gewacht tot de privatiseringsoperatie is afgerond en enige ervaring is opgedaan met de nieuwe situatie. Zij zal derhalve niet binnen deze kabinetsperiode plaats kunnen vinden.

Privatisering

Zowel de leden van de fractie van het C.D.A. als die van de fractie van de P.v.d.A. wilden graag door de regering geargumenteed zien in hoeverre de aan privatisering in het algemeen ten grondslag liggende motieven bij de beslissing tot privatisering van het IJkwezen een rol spelen. De eerste vraag is dan of de activiteiten nog als een overheidstaak moeten worden beschouwd. De overheid dient naar mijn mening de eindverantwoordelijkheid te dragen voor het toezicht op het gebruik van de juiste maten en gewichten in het handelsverkeer. Echter, de feitelijke uitvoering van dit toezicht kan op verschillende manieren worden georganiseerd en behoeft niet, zoals ik in eerdere stukken uitgebreid heb toegelicht, onder alle omstandigheden aan de overheid te worden voorbehouden.

De tweede vraag die in dit verband aan de orde komt is of er een vermindering van personeelsbezetting, bureaucratie en regelgeving te verwachten is. Na de privatisering zullen ongeveer 270 medewerkers van het IJkwezen de rijksdienst verlaten en zal de eigendom en het beheer van de aan het IJkwezen toe te rekenen eigendommen worden overgedragen. Dit brengt een corresponderende verlichting van de beheerstaak bij de rijksoverheid mee. Daarnaast zal binnen het nieuwe bedrijf slagvaardiger en efficiënter gewerkt kunnen worden, mede omdat de beslissingslijnen korter en de te volgen procedures, met name waar het gaat om beslissingen met financiële consequenties, minder complex zijn dan in de huidige situatie. Hiervan zullen ook de klanten van het geprivatiseerde IJkwezen de vruchten plukken.

Hier valt nog aan toe te voegen dat binnen het IJkwezen, als afzonderlijk dienstonderdeel, vele interne regelingen en interpretatievoorschriften zijn uitgevaardigd die in de nieuwe situatie niet meer nodig zijn.

De derde vraag, namelijk of er sprake zal zijn van een versterking van de marktsector kan bevestigend worden beantwoord. Enerzijds moet gewezen worden op het effect van het accrediteringsregime: het zelf verrichten van keuringen door het bedrijfsleven en het meer betrekken van bedrijven bij het uitoefenen van het wettelijk toezicht betekent dat ook andere bedrijven dan het geprivatiseerde IJkwezen ruimere mogelijkheden krijgen. Anderzijds geeft de grote kennis en ervaring op meettechnisch gebied het toekomstige Nederlands Meetinstituut N.V. de mogelijkheid diensten te verlenen op het terrein van metrologische training en opleiding, advisering ten aanzien van meetprocessen in de produktie en in meetlaboratoria, ontwerpen van meetlaboratoria, uittesten van meetinstru-

menten tegen klantenspecificaties en dergelijke. Daarmee wordt ingespeeld op aantoonbare behoeften in de markt.

Met betrekking tot de vierde en laatste vraag, die de verwachte budgettaire besparingen betreft, merk ik op dat de privatisering zowel voor de inkomsten- als de uitgavenkant van de Rijksbegroting gevolgen heeft. Tijdens de overgangsfase moeten tijdelijk extra kosten worden gemaakt onder meer voor het inhuren van de voor de privatisering noodzakelijke expertise die slechts deels bij de overheid aanwezig is en voor de nakoming van de verplichtingen van het Sociaal Statuut. Meer structureel van aard is de kostenverhoging die wordt veroorzaakt doordat over alle activiteiten van het Nederlands Meetinstituut N.V. BTW zal worden geheven en premieregelingen van toepassing zijn. Tegenover de structurele extra uitgaven staan ook extra inkomsten zoals hogere belastingopbrengsten met name in de sfeer van de BTW en de vennootschapsbelasting.

Wat betreft de privatisering van de dienst van het IJkwezen is de verwachting dat alhoewel in de jaren 1987 t/m 1990 extra kosten onvermijdelijk zijn het budgettaire effect over de periode 1987 t/m 1992 per saldo positief zal zijn. Op de kosten zal ik in een volgende paragraaf terugkomen.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. vroegen vervolgens hoe het voorliggend voorstel de concurrentie bevordert en de markt weghaalt bij de centrale overheid. Door de mogelijkheid te scheppen dat bedrijven worden erkend als ijkbevoegde met een daaruit voortvloeiende bevoegdheid tot het verrichten van keuringen en herkeuringen van meetmiddelen wordt het monopolie van het IJkwezen op dit terrein doorbroken en de concurrentie bevordert. Voorts is het effect hiervan dat een aantal activiteiten die tot nog toe aan de centrale overheid zijn voorbehouden daadwerkelijk naar het bestaande bedrijfsleven over zal gaan.

De leden van de V.V.D. vroegen of er gezien de rol van de Staat als enige aandeelhouder nog wel gesproken mag worden van privatisering. Het verzelfstandigen van een overheidsdienst zoals voorzien in dit wetsvoorstel is zeker aan te merken als privatisering. Het IJkwezen krijgt immers juridisch/organisatorische en economische zelfstandigheid. Dat de aandelen voornamelijk in handen van de Staat blijven doet hieraan niet af, zeker nu gekozen is voor een structuurvennootschap waarin de rechtstreekse invloed van de aandeelhouders op het gebied van de onderneming beperkt is.

Deze leden vroegen mij voorts aan te geven waarom de door de FME naar voren gebrachte bezwaren in verband met concurrentievervalsing niet worden gedeeld. Ik wil beginnen met erop te wijzen dat er in het voorliggend wetsvoorstel naar gestreefd is aan de bezwaren van de FME tegemoet te komen door voor een structuur te kiezen van drie afzonderlijke vennootschappen die zowel juridisch als financieel los van elkaar opereren. Hierdoor wordt het praktisch uitgesloten baten, verkregen uit de wettelijke taken, aan te wenden voor het aanbieden van commerciële activiteiten onder de marktprijs. Verder is van belang dat het verzelfstandigde IJkwezen zich niet zal begeven op het terrein van de productie, verkoop en onderhoud van of consultancy met betrekking tot meetmiddelen die aan een verplichte keuring zijn onderworpen.

Tenslotte zijn uitgebreide waarborgen ingebouwd tegen misbruik van kennis die verkregen is door het uitvoeren van keuringen en controles van meetmiddelen.

De leden van de V.V.D.-fractie wilden vervolgens weten of de overheid, in geval concurrentievervalsing zou optreden, kan ingrijpen. Teneinde misbruik van kennis of overheidsmiddelen te voorkomen zijn wettelijke bepalingen opgenomen. Ik verwijs daarvoor naar onder andere de

artikelen 22, tweede lid, onder zowel a als b, 24, 29, tweede lid, 29h en 29i van het onderhavige wetsvoorstel. Daarnaast worden contractuele afspraken gemaakt.

Indien ondanks de ingebouwde waarborgen toch zou blijken dat het Nederlands Meetinstituut N.V. en/of de daaronder ressorterende B.V.'s concurrentieverstorend gedrag (blijven) vertonen kan de overheid overgaan tot het intrekken van de aanwijzing als ijk- respectievelijk standaardeninstelling.

Met betrekking tot de door de leden van de fractie van het C.D.A. gevraagde aanscherping van het beleid gericht op het afdwingen van geheimhouding merk ik op dat in het wetsvoorstel en door de gekozen structuur waarborgen tegen misbruik van gegevens zijn ingebouwd. Bij de behandeling in de Tweede Kamer is nog toegevoegd een wijziging van artikel 22, tweede lid, onderdeel b, waardoor toegezien kan worden op het opnemen van geheimhoudingsbepalingen in de arbeidsovereenkomsten met het personeel van de ijkinstelling. Ik meen dat hiermee voldoende waarborgen zijn geschapen. Ik wil benadrukken dat het Nederlands Meetinstituut N.V. voor een goed functioneren in belangrijke mate afhankelijk is van het vertrouwen van het bedrijfsleven en uit dien hoofde alles zal doen om te voorkomen dat het zijn reputatie door het ondernemen van concurrentieverstorende activiteiten op het spel zet.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. spraken hun zorg uit over de constructie van één N.V. met drie B.V.'s en vroegen zich af of de scheiding van geldstromen niet bereikt kan worden door een goede geautomatiseerde boekhouding. Zoals staatssecretaris Evenhuis reeds tegenover de Tweede Kamer heeft uiteengezet is de constructie van één N.V. met daaronder drie B.V.'s ingegeven door verschillende overwegingen. De leden van de P.v.d.A.-fractie hebben daarvan, de staatssecretaris citerend, al de belangrijkste genoemd. Daaruit blijkt dat het om veel meer gaat dan zuiver boekhoudige doelstellingen, die enkel door een (geautomatiseerde) boekhouding zouden kunnen worden bereikt. Hieraan wil ik het volgende toevoegen. Het is belangrijk, en de leiding van het IJkwezen is dat eveneens van mening, dat de toekomstige onderneming de verschillende gezichten, die bij de B.V.'s horen, afzonderlijk naar de betrokken relaties kan profileren en dat aan de interne verdeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden duidelijk vorm gegeven kan worden. Tevens is de geheimhouding van vertrouwelijke gegevens met deze constructie gediend. Een organisatorische scheiding binnen de onderneming is soms ook om andere redenen een vereiste. Zo hanteert de Raad voor de Certificatie een dergelijke scheiding als eis voor erkenning.

De leden van de fractie van D66 vroegen of deze wet niet meer ideologisch bepaald is dan dat hij voorkomt uit feitelijke behoeften. Het gaat erom een zo optimaal mogelijke organisatie te creëren voor de aanwending van de brede metrologische kennis en ervaring, die het IJkwezen voor zijn wettelijke taken nodig heeft, op buiten die wettelijke taken liggende gebieden, met name ten dienste van de Nederlandse industrie. Naar mijn overtuiging kan dat het beste gebeuren door die kennis en ervaring ondernemingsgewijs te laten exploiteren.

Op het halen van de doelstellingen, genoemd op bladzijde 3 van de memorie van toelichting, ben ik hierboven, naar aanleiding van een vraag van de leden van de fractie van het C.D.A., ingegaan.

Besparingen, kosten/tarieven

De leden van de fractie van het C.D.A. zouden graag vernemen of de privatisering van het IJkwezen reële meerkosten vergt. Ook de leden van de fractie van de P.v.d.A. vroegen naar een vergelijking van de kosten

over de periode 1986 t/m 1992 indien wel en indien niet zou worden geprivatiseerd.

Zoals gesignaleerd, is het door het verschil in begrotingstechnieken die bij de overheid en in het bedrijfsleven gehanteerd worden, moeilijk een volledige vergelijking op te zetten tussen de kosten in de wel en de niet geprivatiseerde situatie. In het rapport van de Stuurgroep Verzelfstandiging IJkwezen is hierop uitgebreid ingegaan. Ook in de nota naar aanleiding van het eindverslag van de vaste Commissie voor het Midden- en Kleinbedrijf (kamerstukken II, 1986/87, 19 630, nr. 8, blz. 13/14) wordt aan deze problematiek aandacht besteed. Ten eerste moeten de huidige cijfers met betrekking tot de uitgaven die ten behoeve van het IJkwezen door de verschillende ministeries worden gedaan, herrekend worden naar bedrijfseconomische kosten. Ten tweede moet men de situatie waarmee vergeleken wordt volledig vastleggen. Uitgaande van het basisjaar 1984 is door de stuurgroep becijferd dat handhaving van het IJkwezen als overheidsdienst bij ongewijzigd beleid neer zou komen op f 32,9 miljoen aan bedrijfseconomische kosten, waartegenover f 13,3 miljoen aan opbrengsten zouden staan, derhalve een structurele jaarlijkse kostenpost van f 19,6 miljoen. Vertaald naar de 6-jaarsperiode 1987-1992 zou dit in totaal f 117,6 miljoen zijn. Zoals aangegeven in de brief van staatssecretaris Evenhuis aan de Voorzitter van de Tweede Kamer van 15 juni 1987 (kamerstukken II, 1986/87, 19 630, nr. 10), zullen de totale uitgaven over de jaren 1987-1992 (inclusief een naar voren gehaald bedrag aan investeringen in 1986) in de verzelfstandigde situatie f 112,2 miljoen bedragen. Dit betekent dat over de eerste 6 jaren, nog afgezien van te ontvangen vennootschapsbelasting, sprake is van een zekere budgettaire besparing. Geconstateerd kan worden dat tot 1990 meerkosten optreden; met name in het lopende jaar heb ik het nodig geacht extra middelen beschikbaar te stellen voor onder meer achterstallig onderhoud, investeringen in apparatuur en opleiding van personeel. Tevens zijn daarin verdere voorbereidings- en advieskosten begrepen. Na 1990 begint de balans naar de andere kant door te slaan en zullen de kosten in de geprivatiseerde situatie lager zijn dan in de overheidssituatie.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen of nu al de kosten aangegeven kunnen worden van eventueel in de toekomst door het verzelfstandigde IJkwezen uit te voeren diensten ten behoeve van nieuwe en andere overheidstaken, bijvoorbeeld voor milieu of volksgezondheid. Daar de omvang, inhoud en wenselijkheid hiervan afhangt van nog te nemen beleidsbeslissingen op de betrokken ministeries kan nu geen schatting worden gegeven.

Op de tarieven, waarover deze leden eveneens een vraag stelden, wordt verderop in deze paragraaf ingegaan.

De leden van de fractie van de V.V.D. informeerden naar mijn opvatting over de rendementseisen waaraan het geprivatiseerde IJkwezen behoort te voldoen. Niet helemaal duidelijk is of de leden hier met de ogen van de aandeelhouder kijken naar de dividenden die verwacht mogen worden, of met de ogen van de bedrijfsleiding naar het bedrijfsresultaat. Ten aanzien van het laatste streeft de bedrijfsleiding van het IJkwezen niet alleen naar kostendekking maar naar een rendabele bedrijfsvoering. De tarieven die berekend zullen worden aan Economische Zaken en derden zijn hierop gebaseerd. Met betrekking tot het uitkeren van dividend zal het beleid er de eerste jaren op gericht zijn de financiële basis van het bedrijf te verstevigen.

Naar aanleiding van de vraag van deze leden naar de invloed van een 100% deelname van de overheid op rendement en besparingen, merk ik op dat noch de hoogte van het bedrijfsresultaat, noch die van eventuele dividenduitkeringen, fundamenteel beïnvloed wordt doordat de aandelen in handen zijn van de overheid.

De leden van de fractie van D66 vroegen zich eveneens af of er werkelijk budgettaire besparingen worden bereikt nu de overheid voor 100% deelneemt in de N.V. Doordat de Staat ten tijde van de verzelfstandiging als enige aandeelhouder optreedt zullen geen inkomsten uit de overdracht van vermogenstitels kunnen worden geboekt. Te zijner tijd zullen echter de aandelen kunnen worden verkocht zodat het hier alleen om uitgestelde inkomsten gaat. In de tussentijd komen eventuele dividenduitkeringen ten goede aan de Staat. Voor de besparingen in de sfeer van de exploitatie verwijs ik naar mijn eerder gegeven antwoord op een vraag van de leden van de C.D.A.-fractie.

Op uitdrukkelijk verzoek van de Tweede Kamer is tijdens de behandeling van het onderhavige wetsvoorstel toegezegd dat de Kamer betrokken zal worden bij de beslissing tot afstoting van de aandelen. Met de kosten van deze procedure is bij de rendementsberekeningen geen rekening gehouden; zij hebben daarop geen invloed. In het commentaar van de Raad van State op het onderhavige wetsvoorstel wordt opgemerkt dat bij een meerderheidsdeelneming van de overheid moet worden gewaarborgd dat deze deelneming een werkelijk doelmatiger handelen van het geprivatiseerde IJkwezen niet in de weg zal staan. Door te kiezen voor een structuurvennootschap ligt het zwaartepunt van het beleid van de onderneming bij de directie en de Raad van Commissarissen en niet bij de algemene vergadering van aandeelhouders. Bijstelling van het wetsvoorstel heeft naar aanleiding van het commentaar van de Raad van State niet plaatsgevonden. Wel is de memorie van toelichting op onderdelen aangevuld.

De leden van de C.D.A.-fractie informeerden naar de mogelijkheid dat in een ander EG-land gevestigde bedrijven op grond van het kostenargument in Nederland zullen vragen de ijkmerken aan te brengen. Uit de vraag van de leden van de C.D.A.-fractie spreekt zorg over de mogelijke reacties van het Nederlandse bedrijfsleven en van buitenlandse bedrijven op een verzelfstandiging van het IJkwezen en de in het wetsvoorstel opgenomen mogelijkheid van erkenning van bedrijven als ijkbevoegde. Zullen Nederlandse bedrijven hun apparatuur in andere landen ter keuring of typekeuring aanbieden of treedt juist het omgekeerde effect op?

Met betrekking tot de typekeuringen van apparatuur, waar (nog) geen EEG-regeling voor bestaat, heeft een bedrijf geen keus: het zal zijn apparatuur een Nederlandse typekeuring moeten laten ondergaan, waarvoor men alleen bij de ijkinstelling terecht kan. Bestaat er wel een EEG-regeling, dan heeft een bedrijf ook nu al de mogelijkheid zelf te kiezen waar het zijn apparatuur ter typekeuring aanbiedt. Soms kiest men daarbij voor het land met de laagste tarieven, soms voor het land met de beste en/of snelste dienstverlening. Dit zal de komende jaren waarschijnlijk niet sterk veranderen.

Voor de volledigheid zij nog vermeld dat de tarieven van typekeuringen in het nationale spoor door de Minister van Economische Zaken zullen moeten worden goedgekeurd. Met betrekking tot de keuringen krijgt men in de toekomst de keuze uit 3 mogelijkheden.

a. Men kan zijn apparatuur bij het verzelfstandigde IJkwezen laten keuren tegen een door IJkwezen B.V. vast te stellen tarief.

b. Men kan zich laten evalueren en erkennen als ijkbevoegde, waarna men zelf de keuringen mag uitvoeren. Voor bedrijven die regelmatig grotere aantallen meetmiddelen te keuren hebben, kan dit financieel een zeer aantrekkelijke optie zijn.

c. Men kan ervoor kiezen zijn apparatuur bij een ander ijkbevoegd bedrijf te laten keuren.

Is er sprake van een EEG-regeling, dan kan men nog kiezen voor een vierde optie, te weten ter keuring aanbieden in het buitenland, hetgeen ook nu al mogelijk is.

Ik heb geen redenen om te verwachten dat er een grote vlucht uit of toevloed naar ons land zal gaan plaatsvinden.

De leden van de fractie van de V.V.D. vroegen naar de levensvatbaarheid van het geprivatiseerde IJkwezen gezien het voorgestelde tarievenbeleid in vergelijking met de tarieven van vergelijkbare organisaties in de ons omringende landen. Door een bedrijfsmatige en efficiënte aanpak zal de bedrijfsleiding van het Nederlands Meetinstituut N.V. er naar streven de kosten zo laag mogelijk te houden. Men zal uiteraard proberen een commercieel aantrekkelijk tarievenbeleid te voeren. Overigens zijn de meeste keuringstarieven voor ijkwettelijke taken, zoals die in 1987 gelden, niet ver meer af van een bedrijfseconomisch verantwoord niveau.

Voor betreft de ijkinstelling is in de meerjarenplannen rekening gehouden met een aanzienlijke terugval in het aantal keuringen (en dus de inkomsten daarvan), enerzijds door de erkenning van ijkbevoegden, anderzijds door een voortschrijdende harmonisatie van regelgeving binnen de EG. De evaluatie van en de surveillance op ijkbevoegden, nieuwe taken voor de ijkinstelling, zullen de terugval in inkomsten deels compenseren. Vergelijking van het tariefniveau voor typekeuringen met die welke gelden in andere Westeuropese landen levert geen aanzienlijke verschillen op. Het geprivatiseerde IJkwezen zal voorts proberen de basis te verbreden door verdere uitbreiding van de niet-ijkwettelijke activiteiten, zoals kalibraties en andere diensten. Vergelijking van het tariefniveau voor kalibraties met die van andere organisaties in binnenland (zoals Kema of TNO) en buitenland, vooral West-Europa, levert evenmin aanzienlijke verschillen op.

Het bovenstaande, alsmede de goede naam die het Nederlandse IJkwezen, ook over de grenzen, heeft, geven mij het vertrouwen dat het geprivatiseerde IJkwezen op deze terreinen zeker levenskansen heeft.

Naar aanleiding van de vraag van deze leden of de levensvatbaarheid niet al te zeer van het succes van de derde B.V. zal afhangen, kan ik u verzekeren dat in de visie van zowel de bedrijfsleiding van het IJkwezen als van de bij het verzelfstandigingsproces betrokken adviseurs, beide andere B.V.'s een zodanige financiële grondslag hebben dat ze in positieve zin aan het bedrijfsresultaat bij zullen dragen. Op de wat langere termijn zal de groei van de derde B.V. evenwel een bijdrage leveren aan de evenwichtige ontwikkeling van het Nederlands Meetinstituut N.V.

Verkoop van aandelen

De leden van de fractie van het C.D.A. zouden in principe graag zien dat de regering ook de Eerste Kamer de mogelijkheid geeft zijn oordeel over een eventuele vervreemding van aandelen uit te spreken. De leden van de fracties van de P.v.d.A. stelden een soortgelijke vraag. De Eerste Kamer zal volgens vaste procedure een kopie ontvangen van de informatie die hierover aan de Tweede Kamer worden verstrekt. Naar aanleiding hiervan kan de Eerste Kamer de wens te kennen geven met de regering van gedachten te wisselen over de vervreemding van de aandelen van het Nederlands Meetinstituut N.V.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. vroegen mij aan te geven onder welke omstandigheden zal worden overgegaan tot de verkoop van de aandelen. Het komt mij voor dat verkoop van de aandelen pas aan de orde is als het Nederlands Meetinstituut N.V. en de onder haar ressorterende B.V.'s zich hebben ontwikkeld tot een «going concern» en duidelijk is dat de verwachtingen met betrekking tot de winstgevendheid van het bedrijf gerealiseerd worden. Hiermee zal zeker een periode van enkele jaren gemoeid zijn. Het is mij op dit moment niet mogelijk steller uitspraken over de verkoop van aandelen te doen.

Deze leden willen bovendien weten op welke wijze het overleg met de Tweede Kamer zal worden ingericht. Ik stel mij voor dat de Tweede Kamer schriftelijk wordt geïnformeerd over het voornemen de aandelen te vervreemden en dat vervolgens, indien de Tweede Kamer zulks wenst, in de Kamer een gesprek wordt gevoerd over de motieven die aan dit

voornemen ten grondslag liggen. Over het resultaat van deze discussie, die door nu nog niet bekende factoren zal worden beïnvloed, kan ik mij op dit moment uiteraard nog niet uitlaten.

De leden van de fractie van de V.V.D. vroegen of ik het mogelijk en wenselijk acht dat ook anderen dan de Staat aandeelhouders zouden kunnen zijn. Zoals eerder opgemerkt is het streven op termijn de aandelen van het Nederlands Meetinstituut N.V. geheel of ten dele over te dragen aan geïnteresseerden in de private sector. De criteria voor het hebben van een rechtstreeks belang welke zijn neergelegd in artikel 3 van de statuten van het Nederlands Meetinstituut N.V. hebben onder andere tot doel individuele handelaren in en fabrikanten van meetmiddelen alsmede de organisaties die rechtstreeks hun belangen behartigen van het aandeelhouderschap uit te sluiten. Voorkomen moet worden dat *binnen de vennootschap door de invloed van aandeelhouders een onafhankelijke uitvoering van de taken door de ijkinstelling onder druk zou komen te staan.*

Uit het bovenstaande volgt dat ik de vraag van de leden van de fractie van D66 of de objectiviteit en de neutraliteit van de ijkinstelling alleen gewaarborgd kan zijn door een honderd procent staatsdeelname in de N.V. ontkennend beantwoord. De onafhankelijkheid van de ijkinstelling wordt gewaarborgd door de in de wet opgenomen bepalingen, de statuten en de daartoe in de contracten met de ijkinstelling te nemen voorwaarden.

Raad van deskundigen

De leden van de fractie van de V.V.D. toonden zich geïnteresseerd in de criteria die gehanteerd worden voor benoeming van leden van de Raad van deskundigen.

De criteria voor de benoeming van de Raad van deskundigen worden afgeleid uit de doelstellingen van die raad. De raad dient te bevorderen dat de objectiviteit en kwaliteit van de werkzaamheden van de met het standaardenbeheer belaste instelling(en), in casu het Van Swinden laboratorium B.V., gewaarborgd zijn en blijven. Daarbij kan de raad, met het oog op de internationale concurrentiepositie van de Nederlandse industrie, tevens adviseren omtrent de in Nederland aanwezige behoefte aan standaarden en standaardreferentiematerialen alsmede de vereiste wetenschappelijke en technische nauwkeurigheden. Voorts adviseert hij ten aanzien van zaken met betrekking tot het beheer en het ontwikkelen van standaarden en de daarvoor noodzakelijke kalibratiefaciliteiten. De raad zal daarbij ook in ogenschouw nemen de aanwezige casu quo vereiste metrologische infrastructuur in Nederland. De leden van de raad dienen derhalve niet alleen deskundig te zijn op het terrein van de metrologie, maar ook inzicht te hebben in de behoefte van industrie en laboratoria aan hoogwaardige standaarden en standaardreferentiematerialen. Gegeven deze eisen zullen de leden van de raad derhalve primair gezocht worden in kringen van leidinggevenden in verschillende industriële sectoren, keurings- en onderzoeksinstellingen en in de wetenschappelijke wereld waarbij met name wordt gedacht aan fysica, elektronica en chemie.

Pensioenrechten

De leden van de fractie van het C.D.A. wilden weten of er in het kader van de privatisering van de dienst van het IJkwezen sprake is van een probleem rondom de pensioenrechten van het personeel. Inderdaad is dit het geval. Zoals bekend is, heeft de Staatssecretaris van Economische Zaken door de ondertekening van het Sociaal Statuut zich ertoe verplicht na te streven dat de werknemers van het Nederlands Meetinstituut N.V.

bij het ABP kunnen blijven. De Staatssecretaris heeft zich met deze intentie in de discussie die in de ministerraad over dit onderwerp plaatsvindt gemengd. Tegen de bij de behandeling van het onderhavige wetsvoorstel in de Tweede Kamer geuite verwachting in, verloopt de besluitvorming in de Ministerraad over de pensioenproblematiek van naar de marktsector overgehevelde ambtenaren moeizamer dan voorzien en is deze op dit moment nog niet afgerond.

Ondernemingsplan

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen informatie over het geschil tussen de dienstcommissie en de dienstleiding van de dienst van het IJkwezen over het ontbreken van een plan van aanpak. De dienstcommissie heeft van de leiding verlangd dat een uitgewerkt plan van aanpak zou worden gepresenteerd met daarin opgenomen wie, wanneer, welke maatregelen moet nemen op het gebied van onder meer:

- personeelsbeleid,
- opleidingsbeleid,
- beleid ten aanzien van public relations,
- organisatiewijzigingen,
- financieel-economisch beleid,
- produkt- en marktontwikkeling.
- ontwikkeling van de topstructuur.

Een gelijktijdige presentatie van bovengenoemde uitgewerkte plannen op het door de dienstcommissie geëiste tijdstip was onmogelijk omdat dit soort plannen in de praktijk in een zekere volgorde moeten en ten dele zelfs pas na het moment van verzelfstandiging kunnen worden opgesteld. De dienstcommissie claimde bovendien instemmingsrecht met al deze plannen.

Het geschil is voorgelegd aan het College van advies als bedoeld in artikel 129 van het ARAR.

Deze leden vroegen ten slotte of door het ontbreken van een plan van aanpak de nieuwe B.V.'s niet een achterstand moeten beginnen. Dit is niet het geval. Voor de voor de toekomst van de nieuwe onderneming cruciale onderwerpen als marktverwachting, financiering, personeelsbeleid en dergelijke zijn in aansluiting op het ondernemingsplan inmiddels deelplannen opgesteld.

De Minister van Economische Zaken,
R. W. de Korte